

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania Z. Spółka z o.o. w R.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle
z udziałem M.R.
o ustalenie podstawy wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 17 lutego 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Rzeszowie z dnia 26 listopada 2024 r., sygn. akt III AUa 390/24 III AUz 82/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Z. Spółki z o.o. w R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[i.t.]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krośnie wyrokiem z dnia 18 czerwca 2024 r., IV U 57/24 oddalił odwołania Z. Sp. z o.o. o trzech decyzji z dnia 20 grudnia 2023 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle, którymi ustalono podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne ubezpieczonego M.R. z tytułu osiągnięcia przychodów ze stosunku pracy

oraz przychodów z zawartych umów o świadczenie usług w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, z których realizacja była pracą świadczoną na rzecz płatnika składek Z. spółka z o.o.; ustalono wysokość składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz kwotę należnych składek na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy (pkt I), zasądając jednocześnie od odwołującego się Z. Sp. z o.o. kwotę 540 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami (pkt II).

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2024 r., III AUa 390/24, III AUz 82/24, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy i zażalenia organu rentowego oddalił apelację (pkt I.); zmienił punkt II zaskarżonego wyroku w ten sposób, że zasądził od M.R. na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia ogłoszenia niniejszego wyroku do dnia zapłaty (pkt II.); w pozostałym zakresie oddalił zażalenie (pkt III.) oraz zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego i zażaleniowego (pkt IV.).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku płatnik składek zarzucił naruszenie: 1. art. 224 §1 w zw. z art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.; 2. art.8 ust.2a w zw. z art.6ust. 1 pkt 1, 4 i 5, art.8 ust. 6, art. 9 i art. 13 pkt 1, 2 i 4 ustawy systemowej w zw. z art. 3 ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców oraz w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; 3. art. 83 ust. 1 pkt 2 i 3 w zw. z art. 8 ust. 2a w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1, 4 i 5, art. 8 ust. 6, art. 9 i art. 13 pkt 1,2 i 4 ustawy systemowej.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił występowaniem istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego treści normy prawnej art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, wymagającego wyjaśnienia granic zakresu normatywnego treści wskazanej normy, a więc tego czy wskutek zastosowania wymienionej normy granicę normatywną tzw. „rozszerzonej definicji pracownika” wyznacza treść tytułu „wchłanianego” powołanego w istocie wyłącznie i w całości w służbie bezwzględnego tytułu pracowniczego, wskutek czego tytuł

„wchłonięty” w całości nie pozostawia nic, co podlegałoby jakiegokolwiek kwalifikacji prawnej, wyczerpując całkowicie problematykę podlegania ubezpieczeniom przez danego ubezpieczonego, czy też granicę zakresu normatywnego tej normy prawnej wyznacza jedynie treść stosunku cywilnoprawnego zawartego przez pracownika z własnym pracodawcą, nie zaś samego „wchłanianego” tytułu ubezpieczenia, co skutkowałoby w stanach faktycznych jak występujący w niniejszej sprawie i jej podobnych, objęcie zakresem rozstrzygnięcia jedynie fragmentu aktywności w ramach tytułu „wchłanianego”, pozostawiając jego znaczną część poza zakresem regulacji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, nie wyczerpując tym samym problematyki podlegania ubezpieczeniom przez danego ubezpieczonego.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozstrzygnięcia, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku, jak również wyroku wydanego przez Sąd pierwszej instancji i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, poprzez zmianę zaskarżonego wyroku oraz poprzedzających go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle oraz uwzględnienie odwołań w całości tj.: a) ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe i zdrowotne ubezpieczonego z tytułu osiągania przychodów ze stosunku pracy w okresach wykazanych w zaskarżonej decyzji w kwotach pierwotnie zadeklarowanych przez płatnika składek, b) ustalenie dla płatnika składek kwot należnych składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy za ubezpieczonego za sporne okresy wykazane w zaskarżonej decyzji w kwotach pierwotnie zadeklarowanych przez płatnika składek; rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika płatnika oraz o zasądzenie na rzecz płatnika kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze

wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Sąd Najwyższy wielokrotnie potwierdzał, że dla zastosowania konstrukcji uznania za pracownika nie ma znaczenia to, że dodatkowa umowa cywilna została zawarta w ramach prowadzonej przez pracownika działalności gospodarczej. W postanowieniu z dnia 25 maja 2018 r., I UK 475/17 (LEX nr 2559396) Sąd Najwyższy stwierdził, że za błędne należy uznać założenie, że działalność gospodarcza (praca na własny rachunek, samozatrudnienie) jest wyłączona z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, ponieważ przepis ten podmiotowo odnosi się tylko do ubezpieczonych z art. 6 ust. 1 pkt 4 (zleceniobiorców), a nie do ubezpieczonych z

art. 6 ust. 1 pkt 5 (prowadzących działalność gospodarczą). Dla sformułowania takiego wniosku nie miał znaczenia fakt, czy usługi w ramach dodatkowej umowy są tożsame rodzajowo z treścią stosunku pracy. Stosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej również względem prowadzących działalność gospodarczą zostało potwierdzone w szeregu nowszych orzeczeń Sądu Najwyższego (por. postanowienia: z dnia 23 czerwca 2022 r., I USK 472/21, LEX nr 3455690; z dnia 14 września 2022 r., III USK 549/21, LEX nr 3487779; z dnia 19 października 2022 r., III USK 540/21, LEX nr 3512560; z dnia 25 kwietnia 2023 r., II USK 309/22, LEX nr 3578437; z dnia 9 stycznia 2024 r., I USK 321/22, LEX nr 3652145; z dnia 11 stycznia 2024 r., III USK 101/23, LEX nr 3654414).

W wyroku z dnia 27 czerwca 2023 r., III USKP 77/22 (LEX nr 3575795) Sąd Najwyższy dodatkowo podkreślił, że artykuł 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy, w tym na wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Praca wykonywana na rzecz pracodawcy to praca, której rzeczywistym beneficjentem jest pracodawca, niezależnie od formalnej więzi prawnej łączącej pracownika z osobą trzecią. Oznacza to, że bez względu na rodzaj wykonywanych czynności przez pracownika wynikających z umowy zawartej z osobą trzecią oraz niezależnie od tożsamości rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią, wystarczającą przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, wynagradzanego przez osobę trzecią ze środków pozyskanych od pracodawcy na podstawie umowy łączącej pracodawcę z osobą trzecią. Z punktu widzenia przepływów finansowych, to pracodawca przekazuje osobie trzeciej środki na sfinansowanie określonego zadania, stanowiącego przedmiot swojej własnej działalności, a osoba trzecia, wywiązując się z przyjętego zobowiązania, zatrudnia pracowników pracodawcy.

W postanowieniu z dnia 11 stycznia 2024 r., III USK 101/23 (LEX nr 3654414) Sąd Najwyższy zastrzegł, że zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nie wykracza poza sferę ubezpieczeń społecznych i ustaw do nich się

odwołujących. Innymi słowy, umowa cywilna tworząca tytuł pracowniczy na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pozostaje w obrocie prawnym i jako taka wywołuje skutki w stosunkach cywilnych (jeśli została zawarta między przedsiębiorcami nie będzie dotyczył jej np. reżym konsumencki) czy podatkowych (przychody z takiej umowy mogą być uznane za przychody z działalności gospodarczej).

Wiążące ustalenia faktyczne sprawy jednoznacznie wskazują, że praca powierzona ubezpieczonemu poza stosunkiem pracy stanowiła kontynuację pracy świadczonej w oparciu o umowę o pracę w godzinach pracy na rzecz płatnika. Sąd drugiej instancji uwzględnił w swojej ocenie prezentowane wyżej stanowisko Sądu Najwyższego w zakresie analizy interpretacyjnej przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Skarżący nie przedstawił w uzasadnieniu wniosku przekonującej argumentacji polemicznej, którą zakwestionowałby prawidłowość przedstawionego wyżej stanowiska w zakresie omawianej kwestii - w kontekście próby wykazania przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., 98 § 1¹ k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.

[it]

[a.ł]